

Insolvenční judikatura

Postavení zajištěného věřitele a nutnost znaleckého posudku

V rozsudku ze dne 28. 05. 2020, sp. zn. 29 Cdo 87/2018, se Nejvyšší soud zabýval postavením zajištěného věřitele, zejména v něm zdůraznil nutnost ocenění předmětu zajištění v průběhu insolvenčního řízení prostřednictvím znaleckého posudku, od jehož závěrů se pak odvíjí postavení tohoto zajištěného věřitele a případných dalších zajištěných věřitelů.

Nejvyšší soud na úvod odůvodnění rozsudku připomenul, že zajištěný věřitel je pouze takový věřitel, který spadá pod taxativní výčet v § 2 písm. g) Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**insolvenční zákon**“). Zajištění věřitelé pak mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena z výtěžku zpeněžených věcí, práv, pohledávek nebo jiných majetkových hodnot, jimiž byla zajištěna. Insolvenční zákon poskytuje zajištěným věřitelům oprávnění udělovat pokyny insolvenčnímu správci ke správě (§ 230) a zpeněžení (§ 293) majetku tvořícího předmět zajištění. Současně je běžné, že ke stejnému majetku uplatňuje více věřitelů zajištění svých pohledávek. Z důvodu, aby nedocházelo k nepřiměřenému zatěžování insolvenčního řízení spory mezi zajištěnými věřiteli, kteří ani nebudou z předmětu zajištění uspokojováni, ukládá § 219 odst. 4 insolvenčního zákona insolvenčnímu správci **povinnost nechat zásadně vždy vypracovat znalecký posudek u majetku tvořícího předmět zajištění**. Určí-li znalecký posudek hodnotu zajištění nižší, než je výše zjištěné zajištěné pohledávky věřitele již prvního v pořadí, nemusí takový zajištěný věřitel připojovat k pokynu písemné souhlasy ostatních zajištěných věřitelů.

*„Jinými slovy, **za zajištěné věřitele se pro účely udělování pokynů pro správu a zpeněžení majetku tvořícího předmět zajištění dle § 230 a § 293 insolvenčního zákona považují v souladu s § 167 odst. 3 insolvenčního zákona pouze ti zajištění věřitelé (§ 2 písm. g/ insolvenčního zákona) uplatňující právo na uspokojení svých pohledávek ze zajištění, a to v pořadí dle § 167 odst. 1 insolvenčního zákona, jejichž pohledávky jsou nižší, než je hodnota zajištění stanovená znaleckým posudkem** vypracovaným v insolvenčním řízení po rozhodnutí o úpadku dle § 219 odst. 4 insolvenčního zákona. V tomto rozsahu se považují pohledávky takových zajištěných věřitelů za ty, které se z majetku tvořícího předmět zajištění uspokojují.“*

V projednávané věci přihlásila banka zajištěnou pohledávku ve výši 8 058 330,74 Kč, která měla být uspokojena z výtěžku zpeněžení nemovitostí jako první v pořadí. Na základě prvního znaleckého posudku činila tržní hodnota předmětu zajištění 4 050 000 Kč. Banka proto dala pokyn k prodeji předmětu zajištění mimo dražbu alespoň za cenu obvyklou stanovenou znaleckým

posudkem, a to aniž by zajišťovala souhlasy ostatních zajištěných věřitelů, kteří byli další v pořadí. Dovolatelka, přihlásila do insolvenčního řízení dvě pohledávky v celkové výši 7 717 011,56 Kč, zajištěné stejnou věcí, avšak jako třetí v pořadí. V předmětném řízení se dovolatelka dovolávala se neplatnosti kupní smlouvy, jelikož podle ní byla kupní cena podhodnocena s odkazem na revizní znalecký posudek, podle kterého byla stanovena obvyklá cena nemovitostí na 5 670 600 Kč.

Soud k námitkám dovolatelky uvedl, že ani podle revizního znaleckého posudku nedosahoval předmět zajištění vyšší hodnoty než pohledávka zajištěného věřitele prvního v pořadí, proto nemohl být porušen postup podle insolvenčního zákona ohledně souhlasu ostatních zajištěných věřitelů. Nejvyšší soud opět v souvislosti s námitkou neplatnosti zdůraznil, že **za ocenění, výběr znalce a akceptaci znaleckých závěrů odpovídá insolvenční správce** a za pokyn, který tyto závěry použije, pak zajištěný věřitel, který jej udělí. Tyto skutečnosti však nejsou relevantní při zkoumání platnosti kupní smlouvy.

Peněžité plnění poskytnuté do majetkové podstaty bez právního důvodu

---

V rozsudku ze dne 28. 5. 2020, sp. zn. 29 Cdo 1942/2018, se Nejvyšší soud zabýval situací, kdy žalobce na základě pravomocného rozhodnutí soudu plnil do majetkové podstaty dlužníka, avšak předmětné rozhodnutí bylo následně zrušeno. Žalobce se v předmětném řízení domáhal po insolvenčním správci vrácení poskytnutého plnění z titulu bezdůvodného obohacení.

Nejvyšší soud vyšel z toho, že žalobce po prohlášení konkursu na majetek dlužníka poskytl do majetkové podstaty dlužníka peněžité plnění bez právního důvodu, jelikož bylo rozhodnutí soudu, které mu danou povinnost ukládalo, následně zrušeno. K okamžiku zrušení rozhodnutí tak vznikla žalobci pohledávka z titulu bezdůvodného obohacení, a podle Nejvyššího soudu nelze mít pochyb, že je taková pohledávka ve smyslu § 168 odst. 2 písm. b) insolvenčního zákona **pohledávkou za majetkovou podstatou.**

Splnění takové pohledávky se přitom může věřitel domáhat žalobou podanou proti osobě s dispozičními oprávněními (§ 203 odst. 4 insolvenčního zákona); v případě, že je úpadek dlužníka řešen konkursem, je takovou osobou insolvenční správce dlužníka. Spor o existenci (důvodnost, respektive pravost), případně o výši pohledávky za majetkovou podstatou (na základě žaloby o zaplacení pohledávky podané u obecného soudu po rozhodnutí o úpadku dlužníka), není incidenčním sporem.

Nad rámec závěrů týkajících se specifík insolvenčního řízení lze poukázat též na právní názor Nejvyššího soudu ohledně smluvní pokuty. Jestliže pohledávka z titulu smluvní pokuty vznikne před zánikem hlavního závazku (v tomto případě ex nunc zrušením kupní smlouvy na základě naplnění podmínek smluvního ujednání), nemá podle ustálené judikatury dovolacího soudu na existenci nároku na smluvní pokutu zánik hlavního závazku vliv.

Uznání dluhu jako neúčinné právní jednání

Projev vůle dlužníka, kterým uznává svůj dluh, může být (po splnění dalších náležitostí dle insolvenčního zákona) neúčinným právním úkonem.

Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 30. 4. 2020, sp. zn. 29 ICdo 50/2020, zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze v části, v níž zamítl žalobu na určení neúčinnosti uznání dluhu dlužníkem. S odkazem na dřívější rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. srpna 2018, sp. zn. 29 ICdo 78/2016, uvedl, že pro posouzení, zda je dohoda o uznání neúčinným zvýhodňujícím právním úkonem ve smyslu § 241 insolvenčního zákona, je nutné splnění následujících předpokladů:

1. *V důsledku uvedeného právního úkonu se žalovanému dostane na úkor ostatních věřitelů vyššího uspokojení, než jaké by mu jinak náleželo v konkursu.*
2. *Dotčený právní úkon dlužník učinil v době, kdy byl v úpadku, nebo tento právní úkon vedl k dlužníkovu úpadku a byl učiněn ve prospěch žalovaného v době jednoho roku před zahájením insolvenčního řízení.*
3. *Na dohodu nedopadá žádná z výjimek zakotvených v § 241 odst. 5 insolvenčního zákona.*

Odvolací soud se splněním výše uvedených předpokladů nezabýval, jelikož vycházel z nesprávného názoru, že uznání dluhu obecně nemůže být neúčinným právním úkonem. Nejvyšší soud proto napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

Zesplatnění úvěru v případě dlužnického insolvenčního návrhu

Nejvyšší soud se v rozsudku ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. 29 ICdo 36/2018, zabýval otázkou, zda lze v úvěrové smlouvě platně sjednat, že se celý dluh stane splatným (včetně sjednaných úroků) v případě, že (úvěrový) dlužník na sebe podá insolvenční návrh (zahájí insolvenční řízení).

V projednávané úvěrové smlouvě si dlužník a věřitel mimo jiné sjednali .....*právo věřitele na okamžité splacení celého úvěru také tehdy, když proti kterékoliv zavázané osobě, kterou se rozumí dlužník, či vedlejší účastník, bude vydáno usnesení o exekuci na její majetek či usnesení o jejím úpadku. (...) Splatnost celého úvěru ve všech uvedených případech nastává ke dni, kdy nastala skutečnost zakládající věřiteli právo na okamžité splacení celého úvěru. Jestliže příslušná zavázaná osoba podá insolvenční návrh sama na sebe, splatnost celé půjčky nastává k okamžiku, kdy byl insolvenční návrh doručen soudu.*

Podle Nejvyššího soudu tak **obstojí závěr, že v souladu s úvěrovou smlouvou nastala splatnost úvěrů s příslušenstvím ke dni podání insolvenčního návrhu dlužníkem**, a proto nepřítakal dovolatelově argumentaci o nutné aplikaci § 170 písm. a) insolvenčního zákona. Nejvyšší soud tak dospěl k názoru, že předmětné **ustanovení neodporuje žádnému kogentnímu ustanovení zákona, ani základním zásadám insolvenčního řízení**, a je tedy platné.

Odovědnost za škodu způsobenou podáním insolvenčního návrhu

Nejvyšší soud se v rozsudku sp. zn. 29 Cdo 373/2018, ze dne 27. 2. 2020, zabýval otázkou odpovědnosti za škodu insolvenčního navrhovatele po zpět vzetí insolvenčního návrhu.

Jestliže insolvenční navrhovatel vezme insolvenční návrh zpět z jiného důvodu než proto, že dlužník tvrzené pohledávky (jež osvědčují aktivní legitimaci insolvenčního navrhovatele či mnohost věřitelů) splnil (či jinak způsobil jejich zánik), pak tím zavinil zastavení insolvenčního řízení a odpovídá za škodu způsobenou podáním insolvenčního návrhu a opatřeními přijatými v průběhu insolvenčního řízení.

V posuzované věci osvědčoval věřitel svou aktivní legitimaci pohledávkami za uskutečnění přepravy v celkové výši 17 358 EUR. **Dlužník následně tuto částku věřiteli uhradil. Kdyby v tomto okamžiku vzal věřitel svůj insolvenční návrh zpět, pak by k zastavení insolvenčního řízení došlo pro chování dlužníka** (jako reakce na splnění dluhu). Insolvenční navrhovatel však po této úhradě insolvenční návrh změnil, když nově uplatnil pohledávku z titulu dlužného příslušenství (úroku z prodlení) vyčísleného v částce 20 013,07 Kč a další pohledávku ve výši 106 990 Kč. Následně, aniž dlužník tyto nově tvrzené pohledávky uhradil (či jinak způsobil jejich zánik), vzal insolvenční navrhovatel insolvenční návrh zpět. Insolvenční navrhovatel tak zavinil (svým zpětvzetím) zastavení insolvenčního řízení, když jeho jednání nebylo reakcí na chování dlužníka.

Povinnost insolvenčního správce předcházet zbytečným incidenčním sporům

---

Na závěr poukážeme na nový přístup Ústavního soudu, který v nálezu ze dne 29. 6. 2020, sp. zn. II. ÚS 645/20, dovodil, že z povinnosti insolvenčního správce vystupovat při výkonu funkce svědomitě a s odbornou péčí vyplývá také předcházení zbytečným (snadno vyhnutelným) incidenčním sporům.

Stěžovatel přihlásil svou pohledávku jako vykonatelnou do insolvenčního řízení dlužníka, přičemž k přihlášce přiložil vícero příloh (např. report od exekutora, vyrozumění o zahájení exekuce apod.), nicméně nedoložil důkazy o vzniku pohledávky ani exekuční titul. Insolvenční správkyň z toho důvodu pohledávku popřela co do pravosti a podala proti stěžovateli incidenční žalobu. Následně stěžovatel požadované listiny doložil a insolvenční správkyň vzala žalobu zpět. Insolvenční soud však uložil stěžovateli povinnost, aby insolvenční správkyňi nahradil náklady řízení a soudní poplatek. Ústavní soud zkritizoval postup insolvenčního soudu (a též odvolacího soudu), jelikož podle ústavně-konformní interpretace lze přiznat náhradu nákladů řízení žalovanému při zpětvzetí žaloby pouze tehdy, pokud byl naplněn i předpoklad důvodnosti žaloby.

Podle Ústavního soudu nelze mít žalobu za důvodnou, pokud insolvenční správkyň nejdřív nevyzvala stěžovatele k doplnění přihlášky. Takto postupující insolvenční správce totiž nejedná v souladu s požadavky na odborný a svědomitý výkon funkce. Soudy, které dané insolvenční správkyňi přiznaly náhradu nákladů řízení, tak dle názoru Ústavního soudu porušily stěžovatelovo právo na spravedlivý proces.

Nové tváře v DRV

Veronika Kučerová

Veronika Kučerová je novou posilou týmu DRV na pozici advokáta.

Veronika absolvovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně v roce 2014 složením státní závěrečné zkoušky. Již v průběhu studia si doplňovala teoretické zkušenosti o praxi získanou během svého působení na pozici právní praktikantky v advokátní kanceláři. Svoji koncipienturu Veronika absolvovala v renomované brněnské advokátní kanceláři, kde se zdokonalovala především v oblasti sporné agendy, občanského a trestního práva.

V roce 2017 Veronika úspěšně složila advokátní zkoušky, od této doby se ve své praxi zaměřuje především na právo občanské a obchodní

Veronika hovoří plynně anglicky.

Pavel Dimitrov

Pavel Dimitrov je druhou posilou týmu DRV na pozici advokátního koncipienta.

Pavel absolvoval Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně v roce 2020, kde úspěšně složil státní závěrečnou zkoušku a obhájil diplomovou práci na téma „Přechod nebezpečí dle Úmluvy OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží“, ve které se věnoval především problematice Vídeňské úmluvy a doložkám Incoterms. V rámci studia se zajímal zejména o obchodní právo a mezinárodní právo soukromé.

Během studia působil jako praktikant na oddělení problematických pohledávek ve Sberbank CZ, a.s. a následně i v advokátní kanceláři DRV Legal.

Pavel hovoří anglicky a rovněž ovládá základy ruského jazyka.

Vtip na závěr

Do advokátní kanceláře přišel muž:

"Chci se nechat rozvést. Moje manželka se se mnou stále hádá, dům je ve strašném nepořádku, chodí sama nedbale oblečená, s neupravenými vlasy..."

"Rozumím," povídá advokát, "kde a kdy jste se seznámil s tou druhou?" 😊

Přejeme Vám klidné dny v neklidné době!

Tým DRV Legal

**PODPORUJEME
NADAČNÍ FOND POMÁHÁME DĚTEM**

<https://www.pomahamedetem.cz/>

Informace obsažené v tomto bulletinu jsou pouze obecného charakteru s cílem poskytnout orientační přehled o aktualitách ze soudních rozhodnutí. Tento bulletin by proto neměl být bez dalšího používán jako podklad pro přijímání podnikatelských ani jiných rozhodnutí a konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno příslušné rozhodnutí.

© 2020 DRV Legal, s.r.o.

DRV LEGAL, s.r.o., advokátní kancelář

zapsaná v obchodním rejstříku Krajského soudu v Brně, oddíl C, vložka 77238 Hlinky 505/118, 603 00 Brno

* Vodičkova 41, 110 00 Praha * IČ: 293 15 883 * tel.: +420 543 216 742 *